

Literatūra

RASTIJA
MENAS
MOKSLAS

NR. 225

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

X METAI

LEONARDO da VINCI

1452—1519.

IGN. SLAPELIS

I.

(Tęsinys)

Pirmasis tokių buvo L. B. Alberti (1406—1470) — poetas, matematikas, architektas, muzikas, tapytojas, ir visur čia aukštai iškilęs, ne diletantas. Be to, atletas ir apdovanotas stipriausiu grožio pajautimu. Jis ir Manetti buvo pirmataikai ir pranašai artėjančios didžiausios dvasinės jėgos, kuri savo pražydimė davė pasauliui Leonardo da Vinci. Jis buvo gražiausia žmonijos pažiba, visoj žmonijos istorijoje įvairiausiai ir turtingiausiai apdovanota asmenybė.

Leonardo gimė 1452 m. kaimelyje Vinci prie Anchiano, arti Florencijos. Iš to ir susidarė jo pavardė — Leonardo da Vinci.

Jo tėvas buvo notaras ser Pier, o motina paprasta, labai jauna kaimietė mergina Katarina, kuri, kaip tik pagimdė neteisėtą sūnų, tuoj buvo ištekinta už vieno kaimiečio Accabrigo di Piero del Vacca iš Vinci. Taigi Leonardo gimė, kaip įprasta vadinti, iš jaunystės klaidos, iš dviejų būtybių aistringos džiaugsmo. Kaip matome, buvo humoristinė kilmė žmogui, kuris turės laisviausią dvasią — žmogui, kuris skelbs stipriausią reakciją prieš visokias klaidas, prietarus ir nuties gaires tiesiai ieškoti.

Apie jo motinos tolimesnę likimą nėra jokių žinių. Ir apie santykį su motina, ar jis su jąja matydavosi, ar ne — taip pat nežinia. Buvo pavestas pirmosios tėvo teisėtoms žmonoms globai. Ji buvusi labai išsiplaškiusi moteris. Apie Leonardo santykius su pamote nieko nežinoma; jis pats niekur neužsimena, kaip nemini taip pat ir tikrosios motinos. Tik vienoj vietoj savo rankrašty paminėti tam tikras išlaidas Katarinos laidotuviams; bet ta Katarina, kiek žinoma, buvusi neturtinga ligoninės slaugė.

Jo tėvas, kiek žinoma, buvo labai linksmo būdo ir labai linkęs į seksualinius smaguravimus: jis buvo vedęs keturis sykius ir turėjo daug vaikų. Labai galimas dalykas, kad tėvas turėjo skonį ir mėgo meną, nes garsus skulptorius ir tapytojas intymiausias jo draugas.

Vaikystę leido Leonardo visai vienišas: kiti notaro vaikai gimė vėliau, kai jis buvo paūgėjęs. Paskiau, kada ir jo broliai ir seserys užaugo, su jais nieko bendra neturėjo; kaip neteisėtai, jis visada buvo atskirtas. Net tėvo palikimo negavo nė mažos dalelės. Jo tėvo brolis Pranciškus mirdamas šį tą Leonardui paliko. Ir dėl to palikimo reikėjo bylinėtis su broliais: jie nenorėjo ir to jam duoti. Visa tai įrodo jo nedraugiškus santykius su savo giminėmis ir liudija, kad Leonardo su niekuo nebuvo susipynęs šeimyniniais ryšiais ir jausmais. Net mirus tėvui, jis neparodė mažiausio gailėsčio ar kokio susijaudinimo. Į savo dienoraštį jis įrašė: "Trečiadienį, 7 val. rytą, mirė ser Piero da Vinci, notaras Palazzo di Podesta, mano tėvas. Jis turėjo 80 metų, paliko 10 sūnų ir dvi dukteris". Tai ir visa, ką turėjo pasakyti apie savo tėvą.

Leonardo da Vinci Florencijoje
1452—1482

Jo tėvas, gavęs Florencijoje "Notario di Podesta" vietą, persikėlė tenai pastoviai gyventi. Pasiėmė su savimi ir Leonardą. Tėvas draugiškai santykiavo su garsiu

P. AUGIUS — Iliustracija

skulptorium Andrea Verrocchio, kuris turėjo Florencijoje savo dirbtuvę. Kai tėvas nunešė sūnaus piešinius parodyti garsiam meistriui, pastarasis buvo nustebintas jaunuolio gabumu, ir 1466 m. mielų noru priėmė į savo dirbtuvę mokiniu. Verrocchio buvo įstabus Renesanso skulptorius, tapytojas ir mokslininkas. Jo dirbtuvė buvo ne tik menininko studija, bet ir kultūros centras, kur būdavo kalbama, diskutuojama ne tik apie menininko amatą, bet ir mokslą. Jis pats buvo matematikas mėgėjas ir pasižymėjęs žmogaus anatomijos pažinimu. Jis yra autorius karo vado "Collone" paminklo, Venecijoje pastatyto. Tai yra didžiausia Renesanso laiko varinė raito karo vado figūra.

Į tokio garsaus meistro studiją spietėsi daug talentingų jaunuolių, kurie vėliau buvo labai išgarsėję savo darbais, kaip Lorenzo di Credi, Perugino, Sandro Botticelli ir kiti.

Andr. Verrocchio studija skyrėsi nuo visų kitų, žymių meistrų studijų. Tuo metu, kai visi kiti meistrai ypatingai buvo susirūpinę formalinėmis problemomis, — kas perspektyva, kas anatomija, kas kūno judesiais, — A. Verrocchio pirmutinis, neneigdamas formalinių problemų, nukreipė savo atidą į vaizduojamųjų figūrų psichinę pusę. Jis pirmutinis davė renesansiniam vaizdiniam menui psichologinę pusę. Leonardo tą kryptį mėne išstobulino iki aukščiausio laipsnio. Žmogaus sielą Leonardo laikė svarbiausiu vaizdinio meno objektu, o žmogaus kūną, judesius laikė priemonėmis sielos siekimams reikšti.

A. Verrocchio studijoje Leonardo turėjo gerų progų susipažinti ne tik su tapybos amatu, bet ir su skulptūra iš įvairių medžiagų, liudinimu iš vario ir kitokių metalų, nes jo maestro dirbtuvė buvo užversta įvairiausiai užsakymais, pradedant smulkiais auksakalystės, juvelirinių papuošalais, baigiant varpų liudinimu ir tokių figūrų, kaip "Colleone".

Leonardo greit pradėjo stebinti savo mokytoją nepaprasta pažanga. Yra toks padavimas.

Buvo gautas užsakymas nutapyti paveikslą, vaizduojantį "Kristaus krikštą". A. Verrocchio davė Leonardui padaryti antraeilę figūrą — angelą, laikantį Kristaus rūbą. Darbą baigus, A. Verrocchio su liūdesiu pamatęs, kad jo mokinys jau pralenkė jį, ir

buvęs taip susigėdinęs, kad pasižadėjęs nebeimti teptuko į rankas, ir verstis tik skulptūra.

Šešerius metus pabuvęs A. Verrocchio studijoje, 1472 m. jau buvo įrašytas į Florencijos tapytojų cecho knygą: "Leonardo di ser Piero da Vinci pittore". Tai reiškia, kad jis jau buvo pasiruošęs savarankiškam tapytojo darbui, galėjo imti užsakymus savo vardu. Įstojimas į cechą buvo lygus akademijos diplomo gavimui.

Bet pagal dokumentus Leonardo pasiliko A. Verrocchio dirbtuvėje ilgiau, net iki 1476 m., ir dalyvavo dideliuose skulptūros darbuose, net padaręs įtakos savo mokytojui. Iš šio laikotarpio yra ir savarankiškų jo darbų: "Apreiškimas", "Madona Benois", "Magų garbinimas", "Piemenų garbinimas". Kai kurių tų darbų liko eskizai.

Pačioj savarankiško gyvenimo pradžioj Leonardą ištiko labai skaudus smūgis, kurio pėdsakai paliko visam jo gyvenimui: užnuodijo pasitikėjimą žmonėmis ir paliko pasibiaurėjimą seksu ir visu kuo, kas susiję su seksualiniu gyvenimu.

Garbingajame Florencijos mieste buvo įstaiga, leidžianti daryti visokias nešvarias intrigas, išlieti savo pyktį, kečštą ir t.t. Tai buvo anonimiškų skundų sistema. Prie durų Ufficiali di Notti buvo dėžutė, *tamburo* vadinama: čia galima buvo įmesti skundą ant bet ko, kad jis yra nusikaltęs geriems papročiams.

Taigi 1476 m. balandžio 8 d. buvo rastas skundas ant 17 metų Jacopo Saltarelli, kaltinąs jį homoseksualizmu, arba sodomija, su keturiais jaunais florentiečiais. Vienas jų buvo įrašytas Leonardo, Ser Piero da Vinci sūnus, gyvenąs Andrea del Verrocchio namuose. Leonardo pasijuto kaip žvėrelis, spąstuose sugautas. Visur ieškojo paramos, užtarimo, bet niekur to nerado. Atsidūrė visai vienas, be draugų, bestovįs vienas ant prarajos kranto. Jis pamatė, kaip žmogus yra bejėgis, kai susiduria su šmeižtu, mestu iš kažin kur. To meto nebaigta me laiške parašė: "Daugiau yra užmušama burnos žodžiu, negu kardu" (la *boccha a ne' morti più che'l coltello*). Po to jis niekuomet neištrūko iš budrumo būti įtartam, iš baimės žmogaus niekšiškumo.

Papročių policija kaip visus, taip ir Leonardą ėmė tardyti. Grubios policininkų diskusijos apie seksualinius dalykus Leonardo sieloj paliko visam gyvenimui pasišlykštėjimą tais dalykais. Po pirmo tardymo sprendimas buvo atidėtas dviem mėnesiams, kurie Leonardui buvo ilgi ilgi ir labai kankiną. Pagaliau skundas buvo rastas esąs nepagrįstas, paprastas šmeižtas.

Nors tas skaudus smūgis laimingai baigėsi, vis dėlto Leonardo buvo sukrėstas iki sielos gelmių. Jis staiga nutraukė visas draugystes, kurias buvo sudaręs, ir užsitarė savy. Po to per visą gyvenimą su niekuo nebesidalijo, niekam nepasakojo savo išgyvenimų. Žmonėms rodė tik mandagumą, daugiau nieko. Po šio skaudaus įvykio Leonardo nebemanė pasilikti savame mieste. Bet dar nežinojo, kur galės įsikurti. Neturėdamas dar vardo, tebebūdamas A. Verrocchio pagalbininkas, negalėjo tikėtis gero pasisekimo, apleidęs lauką, kur jo šaknys buvo pakirstos. Tad norom-nenorom turėjo kurį laiką dar pasilikti Florencijoje, o laikas pamažėle gydė gautąją žaizdą ir skandino ją į užmarštį. Netrukus gavo iš Signorijos pirmąjį oficialų užsakymą ir 25 florinas rankpinigių. Bet tas už- (Tęsinys 2-am psl.)

LIETUVIŠKASIS TEATRAS IR ANTIGONA

Šio teatrinio sezono Čikagai gali pavydėti visos lietuviškosios kolonijos — berods, niekur ir niekada iki šiol nebuvo numatyta tiek daug pastatymų. O jei ir buvo numatyta, vargu ar buvo įvykdyta. Bet štai dvi premjeros sekė viena po kitos, o dabar, žvilgtelėję į teatrų skelbimus, net stebimės: "Antigona," "Vincas Kudirka," "Karnarėlė," "Stiklinis kamuolys," spektaklis jaunimui, ir dar ne viskas! Ko gero, pralenksime senuosius laikus sostinėje Vilniuje — ne vien premjerų, bet ir režisierių skaičiumi, kurių dabar turime net keturis: Rūką, Pilką, Valiuką ir Veličką.

Ir nors dažnokai mes mėgstame nevisai pagrįstai pasididžiuoti savo nuveiktais ar suplanuotais darbais, dabar turime didelę teisę iškelti galvas aukščiau ir net truputį įsivaizduoti, nes, būdami tokia mikroskopinė saujelė Amerikos platybėse, tapome virusais: užuot išnykę ar asimiliavęsi, mes plečiamės.

Mums reikėjo laiko susitvarkyti ir pradėti gyvenimą iš naujo — nebebūt rakštim miesčioniškų čikagiečių tarpe, nelikti apskurusių ir visų pasigailėjimo objektu DP. Ir kai nuostabiai greitai mes sugebėjome įsitvirtinti, pasirodo, daugumos baimė buvo nepagrįsta. Esame stipresni, negu manėm.

Nelikome snaudaliais savo kiemo pavėsyje — pradėjome darytis ir toličiau už savo tvoros. Bepuoselėdami ir beugdydami savąjį meną, savąją kultūrą, pradėjome spausdinti knygas, skirti literatūrinės premijas, rengti koncertus, parodas, ruošti spektaklius. Pradėjome atviromis akimis dairytis plačiau, sekti meninį judėjimą kultūringame pasaulyje, versti savon kalbon gerąsias knygas, lankyti kitų šalių menininkų parodas, stebėti operos, baleto, dramos pastatymus ir klausytis pasaulinių garsenybių koncertuose. Ir todėl, atrodo, turime teisę gyventi ir laikytis. Sugebėdami žengti pirmyn su vakarietiškąja civilizacija ir kultūra, mes turime pagrindo plėtoti savąjį — lietuviškąjį meną, šiuokart norėčiau sakyti — savąjį teatrą.

Mūsų teatralai, berods, pasirinko patį teisingiausią kelią, stengiamiesi išspręsti dvilypį uždavinį, taip svarbų išėivijoje: 1. statydami lietuviškus veikalus, jie palaiko mūsų tarpe tautiškumą, parodo, jog turime ir grynai savo, lietuviškų veikalų, sukelia patriotinius jausmus ir žadina ilgesį savajam kraštui; 2. įpavidalindami svetimųjų autorių veikalus, priverčia mus neatsilikti nuo vakarietiškojo teatro siekimų, įrodo, jog nebesame tie užguiti muzikėliai, suvaryti į uždara ghetto ir besitenkiną kadaisė pasiektais laimėjimais.

Tokiu būdu mūsų teatralai lygiai aukštai neša lietuvišką vėliavą — ir tie, kurie siekia tautinio motyvo veikaluose, ir tie, kurie atskleidžia lietuviškam žiūrovui kitų tautų meni-

nius siekimus. Abeji lygiai pagrįstus turi įsitikinimus, siekimus ir idėjas, kurios esmėje susijungia į vieną ir galutinį tikslą — teatro meną. Svarbu tik, kad šis menas tobulėtų, ryškėtų ir įgautų tikrai lietuviškojo teatro spalvą. Klaidinga būtų manyti, jog ta spalva įgaunama tik per lietuviškus veikalus. Jie, be abejo, įneša savąjį pobūdį; bet mene yra platesnė prasmė. Pavyzdžiui, palyginkime pianistą Andrių Kuprevičių. Mes jį vertiname

ne vien už Čiurlionio ar Jakubėno kūrinijų atlikimą. Jo repertuare vis dėlto vyrauja svetimtaučiai, ir mes gėrimės, jog mūsų tautietis skambina tuos pačius dalykus, kuriuos atlieka ir Rubinsteinas, ir Giesekingas, ir kiti. Arba vokalistai: šalia mūsų kompozitorių jie dainuoja ir Verdi, ir Gounod, ir Puccini... O dailininkai — jei jie vien tapytų smūtkelius ir bakūžes, vargiai ar būtų pastebėti ir įvertinti. Greičiau taptų pripažinti idėjų ir tematikos skurdžiais. Tačiau įnešus pusiausvyrą, panaudojus savitą lietuvišką perspektyvą, atsisakius atpasakojimo meno ir siekiant tikros kūrybos, galima tikėtis pilnumos. Reikia tik, kad menininkas būtų judrus, žengiąs pirmyn ir ieškąs.

Ir štai vasario 6 dieną mūsų scenon įžengia "Antigona." Antigona, kuri iškelia amžinąją žmonijos problemą. Sofoklis rašė prieš 2,400 metų, o yra žinių, kad daug anksčiau graikai pasakojo apie mergaitę, vardu Antigona.

Vienas ryškesniųjų dabartinių dramaturgų, Jean Anouilh, nors kilmės ir prancūzas, bet tapęs jau ne tautinis, o pasaulinis rašytojas, pateikia tą seną istoriją, apvilkdamas dabarties rūbais, perkeldamas į šių dienų situacijas ir tuo įrodydamas, kokia amžina yra dviejų tezių kova; ir jos niekad viena kitai nepasiduos, nors ir kokie stiprūs bebūtų kiekvienos argumentai.

Jean Anouilh gimė 1910 metais Prancūzijoje. Būdamas 10 metų amžiaus, jau rašė vaidinimus, o pasiekęs devynioliktuosius, pagarsėjo drama "Mandarine." Vėliau davė per 20 veikalų, kurių "Antigoną" žinovai skiria į geriausiųjų tarpą. Jean Anouilh'o veikalai statomi visuose teatruose, vertinami geriausių kritikų ir diskutuojami rimčiausioje literatūroje.

Jean Anouilh'o "Antigona" remiasi sofokliškąja: du Edipo sūnūs — Eteoklas ir Polinikas — užmušė vienas antrą mūšyje ties Tebais. Žuvusiųjų dėdė karalius Kreonas iškelia iškilmingas laidotuves Eteoklui, o Poliniko kūną paliko lauke šakalams ir vanagams sudraskyti, nes jis buvo išdaviko pavyzdys. Kreonas paskelbė, kad tas, kuris bandys Poliniką laidoti, nusikals įstatymais (Tęsinys 5-uo pusl.)

← NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, FEBRUARY 6, 1954

TELEVIZIJOS

RADIJO APARATAI
ELEKTROS REIKMENYS
TV BEI RADIJO LEMPOS
DALYS — BATERIJOS
APARATŲ SUTAISYMAS
dirbtuvėse ir namuose atliekamas patyrusių inžinierių. Sažiningas ir geras patarnavimas garantuotas.

DAINA
TELEVISION

sales - service

3130 S. Halsted, DANUBE 6-6887

Garsinkitės "N-nose"

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

visus mokesčius čia sumokėjus

100% apdrausta

DRABUZIAI
GYDUOLĖS
ir t. t.

Jūsų giminės gaus be jokių jėms išlaidų

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 SO. STATE ST., CHICAGO

Tel. WAbash 2-9354

Atdara šeštadien. iki 1:30 popiet.

NAUJIENOS pildo 'Income Tax' blankas

Valstybės mokesčių reikalais galite kreiptis į

NAUJIENAS

nuo 10:00 val. ryto iki 5:30 val. vakaro;
šeštadieniais iki 12-tos valandos.

1739 So. Halsted St.

Chicago 8, Illinois

LIETUVIŠKA ISTAIGA

SAFETY OF YOUR SAVINGS

CRANE
2555 West 47th St.
CHICAGO 32, ILL. LAF. 3-1085

Savings & LOAN ASS'N

INSURED UP TO \$10,000

3%

B.R. PIETKIEWICZ PRES.

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

Moderniškiausi baldai, 1954 metų modelio televizijos aparatai: ZENITH, MOTOROLA, WESTINGHOUSE, SYLVANIA ir daug kitų. Skalbiamos mašinos, šaldytuvai, gazo šildymui pečiai: SIEGLER, MOORE IR kiti. Radio aparatai, kilimai, spyruokliai, matracai ir visa, kas tik reikalinga namų įrengimams.

Lengvi išmokėjimai, sekmadieniais jokių taksų.

FURNITURE CENTER INC.

Įmonės vedėjas JUSTAS LIEPONIS

3222-24-26 So. Halsted Str.

Victory 2-4226

Įmonė atidaryta: Pirm., Kėtv. 9-9:30. Kitomis dien. 9-6. Sekm. 10-5 val.

PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN, - TURĖSI RYTOJ!

Taigi pradėk taupyti šioje lietuviškoje istaigoje. **BRIGHTON SAVINGS** moka 3% pelno Kiekvieno taupytojo indėliai yra apdrausti iki \$10,000.00.

BRIGHTON SAVINGS and LOAN ASS'N.

4071 Archer Ave., į vakarus nuo California Ave.

Telefonas: LAFAYETTE 3-8248

CHARLES ZEKAS, Secretary

OFISO VALANDOS:

Pirmad., Antrad., Penktad. ir Šeštadienį 9:00 ryte iki 4:30 val. po pietų. Trečiad. 9:00 ryte iki 12 val. dieną. Ketvirt. 9:30 ryte iki 8:00 val. vak.

GARSINKITĖS "NAUJIENOSE"

SU BAŽNYČIA AR SU ŽMONĖMIS?

Kunigų-darbininkų tragedija Prancūzijoje

Apie prancūzų jaunus kunigus, kurie išėję iš seminarijų nebeieško pelningų parapijų, bet stoja dirbti į fabrikus, tikėdamiesi skleisti Kristaus mokslą darbininkų tarpe, apie jų dalies susižavėjamą marksizmu, pagaliau apie jų konfliktą su Vatikanu, pasaulio spauda daug rašė ir, gal būt, teberašys, nes šis reiškinys katalikybės istorijoje gali būti labai reikšmingas. Jis gali priversti katalikybę prie savotiškos revoliucijos arba, mažų mažiausia, prie jos apaštalavimo metodų pakeitimo, nes ligšiolinė praktika, kaip parodo statistika, yra tokia neveiksminga, kad darbo ir ypatingai proletariato pasaulis tokioje Prancūzijoje, slysta iš bažnyčios glėbio nuostabiu greičiu.

Paskutiniiais patvarkymais iš Vatikano, kunigus-darbininkus paruošianti Limoges seminarija uždaryta, fabrikuose dirbančių kunigų veikla ir reiškinys pajungtas didesnei hierarchijos kontrolei, darbo valandų skaičius dirbtuvėse aprėžtas, kad jie galėtų tinkamai atlikti dvasininkų pareigas ir t. t. Kunigai-darbininkai, kurie ligi šiol elgėsi gana savarankiškai, laikydamiesi dėsnio, kad juo labiau priartėsi prie žmonių, tuo įgausi didesnį juose pasitikėjimą ir tuo sėkmingiau galėsi skleisti evangeliją, buvo priversti žengti žingsnį atgal. Paskutiniai bažnyčios patvarkymai dar labiau pabrėžė jų svetimumą darbininkijai, svetimumą, kuriuo jie buvo kaltinami anksčiau ir kuris trukdė jiems rasti pasitikėjimą dirbančio pasaulio aplinkoje.

Bet kunigų-darbininkų akcija liudija, kad tragišką bažnyčios padėtį Europoje suprantantieji idealistai bando ieškoti išeities, bando naujus metodus, kurie patvirtintų, jog katalikybė yra ne vienos kokios nors klasės ir kastos religija, bet kad turi apimti visas klases ir visus luomus.

Ligšiolinis kunigų-darbininkų reiškinys, neradęs daug simpatijų darbininkijoje ir privedęs prie reikalo iš bažnyčios pusės taikyti jiems suvaržymus, iškėlė vieną pagrindinių katalikų bažnyčios trūkumų, kuris buvo jaučia-

mas seniai, bet kurio iki šiol nieks nepajėgė taip radikaliai atskleisti, kaip minėtoji akcija. Svarbiausias nepasitikėjimo kaltinimas, kuris iš darbininkų pusės buvo metamas į jų tarpą besiveržiantiems kunigams, buvo tas, kad ištikimi bažnyčiai kunigai negali būti tikri darbininkų draugai, nes ypač Prancūzijoje vyrauja įsitikinimas, jog katalikų kunigas, tai jau savaime buržujus, kuris neišvengiamai turi eiti su darbdaviu-išnaudotoju ir kuris tik taktiniais sumetimais pasidaro darbininko draugas.

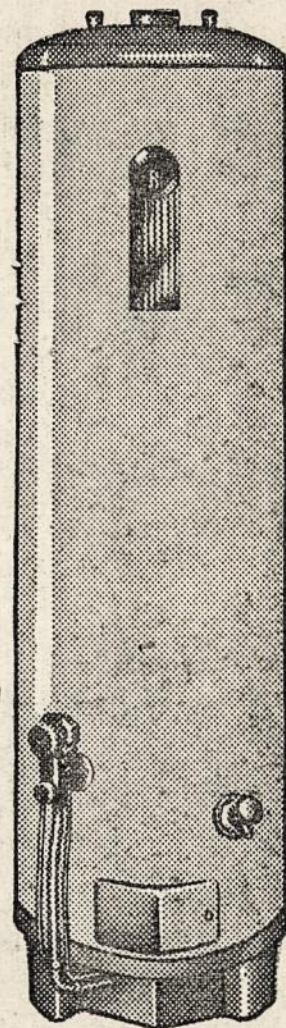
Darbininkų spauda, kurios didelę dalį kontroliuoja komunistai, kalbėdama apie kunigus-darbininkus, visada apie juos atsiliepia su dideliais rezervais. Pavyzdžiui, "L'Humanite" dienraštis, komentuodamas paskutinius dvasinės katalikų vyriausybės suvaržymus, pastebi: "Bažnytinė vyriausybė įžiūrėjo naudą tame, kad būtų užmegstas tiesioginis kontaktas tarp darbininkų klasės ir jaunų, išėjusių iš buržuazijos arba smulkiosios buržuazijos kunigų, kurie buvo pasiryžę gyventi darbininkišką gyvenimą. Ji galvojo tomis priemonėmis paimti į savo rankas darbininkijos vadovavimą. Bet šios pastangos nedavė rezultatų, kurių tikėjosi bažnytinė vyriausybė. Kunigai-darbininkai pakliuvo į konfliktą su didžiuoju kapitalu, kurio katalikiškoji hierarchija yra ištikimas tarnas. Todėl katalikų bažnyčia nutarė atsisakyti nuo šio sumanymo."

Būdingai nusako kunigų-darbininkų santykį su tikraisiais darbininkais Jean-Paul Sartre savo dramoje "Velnias ir gerasis Dievas." Darbininkų atstovas, modernių laikų komunistas Nasty, kunigą Henriką laiko svetimkūniu darbininkų klasėje ir štai dėl ko:

(Tesnys 7-ame pusl.)

NEW FEATURES—
BETTER VALUE!

Fully installed
with 10-year
warranty!

THE RHEEM IMPERIAL
Series 47, 40-gallon
Gas Water Heater.
There's a Rheem Gas
Water Heater in the
right size and price
for every need.

...a much better buy!

New improved performance features... new attractive styling make Rheem Automatic Water Heaters the finest you can buy. Yet prices are lower than ever.

PRESSURE-PROVED AT THE FACTORY...
PERFORMANCE-PROVED IN USE!

Every Rheem Water Heater is filled with water and fully tested at a pressure twice as great as ever needed for normal use. And Rheem built-in quality has proved its reliability in thousands of homes across the country. Let us show you how a Rheem Water Heater can supply your hot water needs—trouble-free, economically. Call or come in now!

E. STEVENSON

6106 So. Western Ave. HEMLOCK 4-4900

GARSINKITĖS "NAUJIENOSE"

"BANGA"

Naujasis lietuvių
radijo pusvalandis
laikinai veikia

tik sekmadieniais
nuo 4 iki 4:30 val. po pietų

per WOPA stotį
(1490 kil. FM—102.3 Mc)

Visais reikalais kreiptis į

Z. SLIVINSKĄ
6142 So. Ashland Ave.
Telefonas: PR 6-6900

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

Rekordas...

- ★ Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- ★ Nuo 1905 metų ši bendrovė pergyveno karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes ir savo taupytojams išmokėjo kiekvieta sutaupyta dolerį
- ★ Aukštus dividendus išmokėjo visada be perstojo
- ★ Partrauksim jūsų pinigus iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.

Nelaukit—Pradėkit Taupyti Šiandien!

Istaigos valandos: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 5 val. po pietų, Ketvirtadieniais nuo 9-tos valandos ryto iki 8 val. vakaro, Trečiadieniais visai neatidaroma.

AND LOAN ASSOCIATION

2202 W. Cermak Rd. • Chicago 8, Ill.
JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres. • Tel. VI rginia 7-7747

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

HENRIKAS: — Nasty! Nasty! Kodėl jūs mane nemylite? Ką aš jums padariau?

NASTY: — Nieko, išskyrus tai, kad tu esi kunigas. Kunigas lieka kunigas, nežiūrint to, ką jis bedarytų.

HENRIKAS: — Aš esu vienas jūsų, vargšas ir vargšų sūnus.

NASTY: — Ak, taip, taip. Bet tatai įrodo, kad tu esi išdavikas. Štai ir viskas. (I aktaš).

Žinant komunistų įtaką prancūzų darbininkijoje, reikia manyti, kad įsitikinimas, jog proletarų sūnus pasidarydamas kunigu išduoda savo klasės reikalus, yra visuotinis. Jam išsklaidyti reiktų labai radikalių reformų pačioje katalikų hierarchijoje.

Bet ar tai įmanoma? Prancūzų žurnalistas Pierre Corval, kuris yra gana artimas katalikiškiems sluoksniams, netiesiogiai leidžia suprasti, kad bent artimoje ateityje tokių reformų tikėtis nereikia. Jo nuomone, aukštoji katalikų dvasiškija, ypač prelatai, laiko, kad kunigai-darbininkai, kurie per dieną dirba juodą darbą, o vakare atlaiko mišias, sakysime, prie virtuvės stalo, įžeidžia pačią kunigystę. Su kardinolu Saliege jie pabrėžia, kad "kunigiškas gyvenimas negali būti suderintas su pasaulietiška egzistencija," kad kunigas turi išlaikyti tam tikrą orumą ir t. t.

Po 10-ties metų bandymų kunigai-darbininkai atsidūrė tragiškoje būklėje. Pagrindinis klausimas, kurį jiems stato jų draugai darbininkai ir kurį, pažinę darbininkišką tikrovę, jie stato sau, yra: su bažnyčia, ar su žmonėmis. Nemaža jų dalis šį klausimą iškėlė jau seniai ir, būdami nuosirdūs, visiškai išjungė į darbininkų tarpą, kovodami su jais už socialinį teisingumą, vadovaudami profesinėms sąjungoms, dalyvaudami demonstracijose ir neretai pasidarydami kovojančiais marksistais. Didesnioji dalis liko ištikima bažnyčiai. Bet bažnyčia praėju-

siais metais dar labiau suvaržė jų reikšimosi būdus darbininkų tarpe, tuo lyg ir patvirtinama darbininkų kaltinimus, kad katalikų bažnyčia tarnauja ne darbininkų reikalams.

Kunigų-darbininkų akcija Prancūzijoje labiau, negu bet koks filosofavimas, iškėlė šių dienų katalikybės silpnybes. Nuo to, kaip greitai bus jos pašalintos, gali priklausyti ateities katalikų bažnyčios misijos sėkmingumas modernioje visuomenėje. — I. T.

SHULMISTRAS & Co.
INSURANCE

Property Management
Mortgage
Sales Loans
Notary Public
Investment
Counselors

REAL ESTATE
4004 S. ARCHER AVE.
CHICAGO 32, ILL.
LAfayette 3-6300

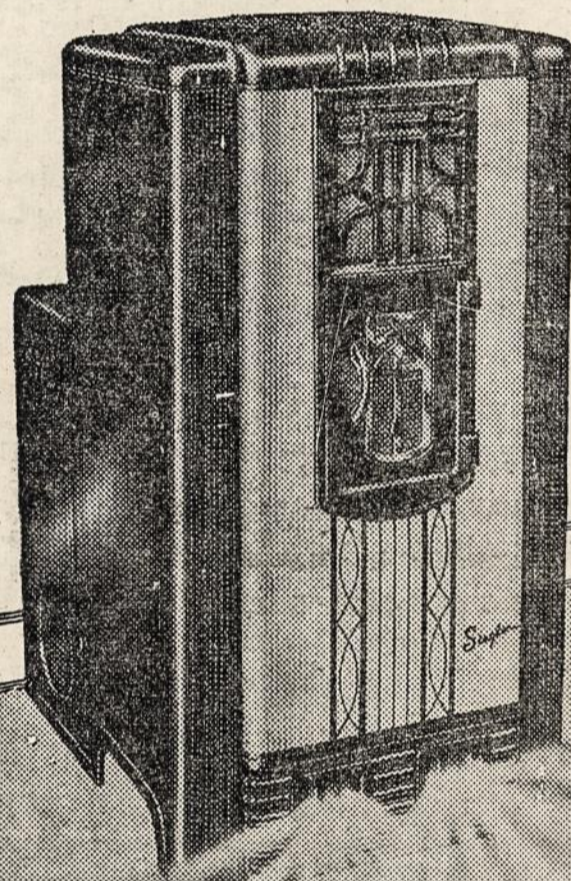
ARCHER
CURRENCY
EXCHANGE
Checks Cashed
Money Orders
Utility Bills

GARSINKITĖS "NAUJIENOSE"

FURNACE HEAT

No costly pipes or registers to install or clean!

Siegler
PATENTED AUTOMATIC
OIL OR GAS HEATERS

Tropical Floor Heat

GETS TO THE BOTTOM OF THE COLD FLOOR PROBLEM

This 'Two-in-one Heatmaker' DOES IT!

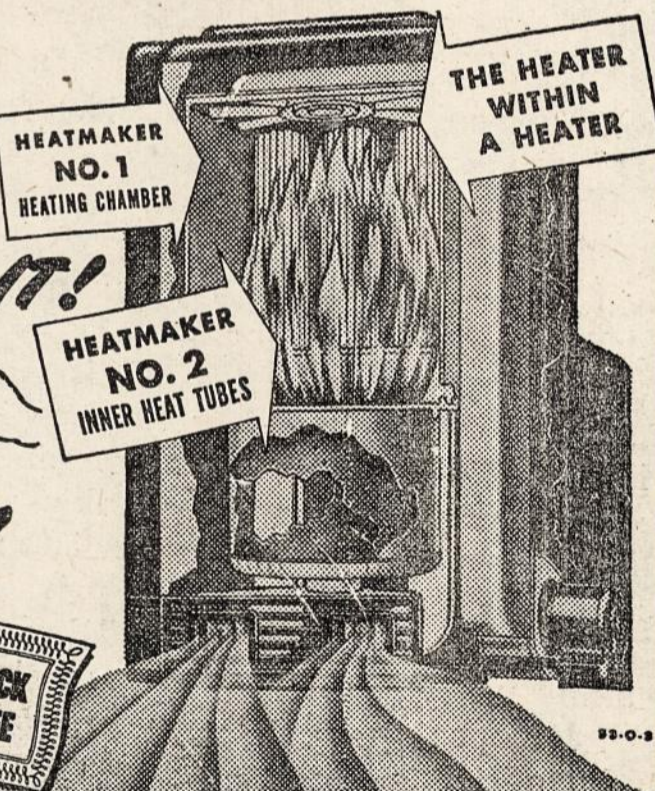
Siegler captures the *Top-o'-the-Flame* heat that's **1 Times Hotter** than *Side-o'-the-Flame* heat, doesn't waste it up the flue as ordinary heaters do. This extra, patented, inner heater is built right into the heart of the hottest fire. It captures the **4 Times Hotter** Heat from the burner flame and pours it out over the floors throughout your home.

This 'Match-Test' PROVES IT!

Your dealer will demonstrate. You'll see and feel how Siegler captures the **4 Times Hotter Top-o'-the-Flame** heat and forces it over your floors throughout your home.

This GUARANTEES IT!

"If your Siegler Oil Heater doesn't deliver more and hotter heat over the floors than ANY comparable size heater on the market today, regardless of make or price, you get your money back!"

SEE YOUR NEAREST DEALER OR WRITE SIEGLER, CENTRALIA, ILL.

A FURNACE JOB OF HEATING FOR THE PRICE OF A HEATER!

DECKERT SHEET METAL AND FURNACE WORKS
Pakeitimai į gazo ir alyvos apšildymą.
ĮDEDAMI DEGINTUVAI
Šiaurinėje ir šiaurvakarių dalyje ir priemiesčiuose.
4954 MILWAUKEE AVE.
Tel.: KI 5-1141

Lietuvos Vyties Paveikslai

Vytis — 8x10 colių, visas paveikslas 13 x 20. Keturių spalvų, apačioj stambus užrašas LIETUVA. Kaina \$1.25. Platintojams 25% nuolaidos.

Rašyti ir siųsti pinigus šiuo adresu:

J. PLANČIŪNAS
254 Emerald St. N.
Hamilton, Ont., Canada.

ILLINOIS FURNITURE & RADIO COMPANY

1570 N. Milwaukee Ave.

Humboldt 9-1600

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

MŪSŲ MOKYKLA

ILINOJAUS LIETUVIŲ MOKYTOJŲ SAJUNGOS PEDAGOGINIS SKYRIUS
Redaguoja Klevas Girvilas, 5208 So. Morgan St., tel. Boulevard 8-8611.

Nr. 38.

CHICAGO, ILLINOIS

1954.II.6.

ATKURSIMOS LIETUVOS ŠVIETIMO SISTEMOS KŪRIMAS

MATAS KRIKŠČIŪNAS

(Pagal skaitytą paskaitą)

Mūsų mokyklos raida šį šimtmetį

Lietuvos mokyklos, kuriose mokėsi senesnioji mūsų visuomenės karta, buvo rusiškos ir tik retais atvejais jose buvo lietuviškųjų žymių. Anų laikų mokytojai, kaip Jonas Jablonskis, Kriauciūnas, galima laikyti tik atsitiktiniais tautiškuo sušvitimais. Perdėm lietuviška buvo tik daraktorių mokykla, vargo mokykla, kuri negalėjo duoti mokslo darbų, bet ji išlaikė tautos dvasios gyvybę, sutaupė ją tolimesniems laikotarpiu dešimtmečiams, nepriklausomam gyvenimui.

Caro Rusijos mokyklos buvo palyginti žemo lygio; Lietuvoje, dėl tam tikrų tikslų, švietimo politika buvo kitokia: mokyklos buvo geresnės, nei kur Rusijos gilumoje. Kad ir rusiškas mokyklas išėję lietuviai inteligentai stengėsi savo krašte kurti tikrai tautines mokyklas, ir ryškiausias tokių aspiracijų pavyzdys galėtų būti Saulės Rūmai Kaune.

Pirmasis Pasaulinis karas suardė senąją tvarką ir davė progų ir akstinių naujiems sumanymams reikštis. Vokiečių okupacijos metu buvo įsisteigę laikini mokyklų, kurios, nepriklausomybę atgavus, turėjo išsiplėsti į visą kraštą apimančią sistemą. Tenka pažymėti, jog ir nepriklausomos Lietuvos mokyklos negalėjo būti ir nebuvo be įtakos pasilikusios iš rusų valdžios laikų. Vakarų Europos įtaka Lietuvoje buvo per menka, ir ji tik nepriklausomajam gyvenimui geriau įsivariusi emė aiškesnių žymių rodyti.

Iškarto Lietuvoje buvo įsteigta 4-rių metų pradžios mokykla. Aukštesniosios mokyklos, caro laikų pavyzdžiu, buvo gimnazijos, klasinės ar realinės komercinės krypties. Pradžios mokyklų mokytojams ruošti buvo seminarijos, o vėliau specialioms paskirtims atsirado amatų mokyklos ir žemės ūkio mokyklos. Sekant Vakarų Europos pavyzdžiais, vėliau buvo įsteigta šešerių metų pradžios mokykla, o ketverių metų mokslas joje buvo padarytas privalomas.

Lietuvos švietimo reikalai negalavo nė vien dėl planingos progresinės sistemos nebuvimo, bet ir dėl trūkumo patalpų, baldų, įrengimų, prietaisų ir vadovėlių, bet ir dėl nebuvimo tinkamai parengtų mokytojų. Net valstybės lėšų paskirstymui buvo daroma priekaištų, nes per mažai buvo skiriama švietimui biudžeto,

Ką rasime Lietuvoje?

Iš pirmo bolševikų įžengimo į Lietuvą 1940 metais matėme, kad susidūrėme su labai žemu kultūros ir civilizacijos atžvilgiu elementu; mūsų gyvenimas buvo iš pat karto pradėtas laukti ir smukdyti, o mokykla taptai patyrė jautriausią. Ir ką bolševikas gali duoti? Žiūrėkime tikrovės davinį. Kariuomenės leitenantas bando paskaityti savo sūnui pasaką ir nepajėgia; čia jo žmona jam grubiai žeria: "Kad nemoki, tai nė neprasidėk! Duokš, aš paskaitysiu". Kitoje vietoje, jam reikia parašyti žodis "telefonas", ir čia jis pasirodo nepajėgias. Tokie reiškiniai darosi suprantami, kai patiriame, kad į bolševikinę karo mokyklą priimami vyrai baigę 4-rių metų pradžios mokyklą. Nėra iliuzijų, oi, jų nėra. Lietuvą rasime nuplėštą, lietuvių suvargusį, vaiką išblyškusį ir dar priedo dvasiškai suniokotą ir sugadintą, suvargusį sunkiose gyvenimo sąlygose.

Sugriautas gyvenimas nebus lengva atkurti, ir sunku spėti, ar bus tokie galimumai, kad atgavus nepriklausomybę, tuojau galėtume realizuoti visuomenėje savo švietimo planus ir viltis. Tačiau, jei ne pirmaisiais atgautos nepriklausomybės metais, tai trumpiausiu galimu ateities laiku turi būti įkurtos tokios mokyklos, kurios atitiktų gyvenamąjį momentą, kultūrinį ir ekonominius reikalavimus ir mūsų tautines aspiracijas.

Nemanau, kad dabar Lietuvoje būtų vykdomas privalomas bent ketverių metų pradžios mokslas. Jei jis ir būtų vykdomas, negalime išleisti iš galvos faktų, kad tas bolševikinis mokymas yra labai sužalotas akiplėšiškos propagandos ir rusinimo prievartos. Ir dar ženklas: savo krašte bolševikai per 30 metų nesugebėjo įsivesti privalomo pradžios mokslo, todėl sunku tikėtis, kad jie būtų mėginę tai padaryti Lietuvoje. Pabaltijis jiems dar tebėra gėrybių aruodas, ir jiems labiau rūpi to krašto plėšimas ir išnaudojimas, jo pavergimas savajai sistemai, negu vykdytas ten kurios įmanomesnės švietimo sistemos. Jau 1940-41 metais mes iš jų girdėjome, kad senasis mokslas esąs niekis, Vakarų Europos kultūra esąs melas, o tikrasis mokslas esąs atnešamas iš Maskvos. Raudonosios šventės paradai, balaganinės virtynės pagaikš-

čių, su prikabintais bolševikų vadų paveikslais, prievartos dainos ir šūkavimai, leninismo "mokslai", raudonieji kampeiliai, ir to viso užpakalyje — šnipinėjimai savo draugų, tėvų, brolių, jų įdavinėjimai čekistams — ko iš to galima tikėtis, o vis dėlto tai yra bolševizmo esmė.

Kadangi mokykla yra kultūrinio šalies gyvenimo atspindis, suprantama, kad ir dabartinė mokykla Lietuvoje negali būti pavadinama lietuviška, nes ji tarnauja mums svetimam bolševikinei rusiško imperikalizmo kultūrai, jei šį bolševikinį eksperimentą iš viso bebūtų galima pavadinti kultūra. Neabejotinai, be bendrojo lavinimo mokyklų, Lietuvoje yra ir specialių mokyklų, kurių, turbūt, daugiausia tokių, kuriose rengiami bolševikiniai vadai, karininkai, šnipai, pionierių ir komjaunuolių vadai, kolchozų viršininkai ir t.t. Be to, Lietuvos gyvenimas yra lenkiamas prie rusiškojo, ir krašto rusinimas yra varomas tur būt smarkiau už carinį. Todėl, jei po I-jo Pasaulinio karo Lietuvoje beveik neradome mokyklinės sistemos, tai dabar, Lietuvą išlaisvinus, ją galime rasti, tik toji sistema bus ne lietuviška, o antilietuviška, ir ją reikės pertvarkyti iš pagrindų.

Planuojamoji švietimo sistema

Apie 1948-9 metus, kol Vokietijoje dar tebebuvo pakankamai kultūrinį mūsų jėgų, Lietuvos Atstatymo Taryba sudarė išlaisvintos nepriklausomos Lietuvos mokyklų sistemos projektą, kuriam svarstyti Vlikas su Vyriausiąja Taryba Schwabische Gemunde'je sušaukė specialią komisiją į vienkartinį posėdį. Dalyvavo per 20 asmenų: profesorių, mokytojų, administratorių ir kitų intelektualų, kurie kada buvo savo darbu vienoje ar kitoje srityje prisidėję prie švietimo.

Valstybinė ar konfesinė mokykla? Komisijos posėdyje šis klausimas buvo iškeltas, ir tai buvo padaryta ne iš projekto rengėjų pusės. Buvo siūloma visas mokyklas tvarkyti konfesiniais pagrindais, imant ir pradžios mokyklas, ir vidurines, ir aukštąsias (universitetai). Lėšos švietimo reikalams turinčios ateiti iš valstybės išdo, pagal konfesijų narių skaičiaus proporciją. Silpniausia to siūlymo vieta buvo mažaskaičių konfesijų švietimo organizavimas; jos tokioje sistemoje negalėtų išlaikyti proporcijos švietimo vykdydame, ir, kai to sumanymo siūlytojai iškėlė galimumą mažosioms grupėms lėšų įplaukimą iš užsienio, — koks galvojimas: — jų siūlymas neteko paramos ir buvo atmestas.

Po tokių diskusijų buvo susiprasta, kad Lietuvos mokykla turės būti valstybinė, atseit, valstybė turės tvarkyti švietimą ir vykdyti visus su tuomi susijusius darbus: išlaikyti administracinį centrą, ruošti švietimo įstaigoms pastatus, sudaryti ir išlaikyti švietimo darbininkų (mokyto-

jų) sąstatą, mokėti atlyginimus ir t.t.

Privati iniciatyva švietimo srityje lieka nesuvaržyta, ir gali būti steigiamos ir išlaikomos atskirų grupių ar asmenų privačios mokyklos.

Visų mokyklų pagrindą sudaro pradžios mokslas. Lietuvoje buvo privalomas 4-rių metų pradžios mokslas, bet buvo plečiamas tinklas 6-rių metų ir buvo norėta laikui bėgant padaryti jį privalomą. Daugumoje Europos valstybių pastaraisiais laikais jau buvo privalomas 8-rių metų pradžios mokslas. Tai nėra kokia prabanga, o tik ekonominio ir kultūrinio gyvenimo aplinkybė. Berods, projekte buvo numatyta tik 6-rių metų privaloma mokykla, bet to posėdžio dalyviai pasiūlė 8-rių metų, kaip kitose kultūringesnėse šalyse, ir tas pasiūlymas buvo priimtas.

Po pradžios mokyklos, projektas planuoja aukštesniąsias mokyklas: gimnazijas, mokytojų seminarijas ir kitas specialines mokyklas. Gimnazijų mokinių parengimo pagrindu palikta ketverių metų pradžios mokykla, atseit, noris stoti į gimnaziją asmuo turi pristatyti 4-rių metų pradžios mokyklos pažymėjimą. Kadangi man tenka pasikliauti atmintimi, liečiant ano projekto bei ano posėdžio davinį, todėl kartais patenku į abejojimus; šioje vietoje nesu tikras, ar buvo kalbėta apie gimnazijos mokslo metų skaičių? Rodos, kad ne.

Daugiau diskusijų sukėlė amatų mokyklos, kurias ypač rėmė inž. Mikalauskas. Po ilgesnių diskusijų buvo prieita išvados, kad aukštesniųjų mokyklų politika taip reikia tvarkyti, kad nepasitenkinančių pradžios mokyklos mokslu asmenų skaičius apytikriai pasidalytų į dvi lygias dalis: į amatų mokyklas patektų jų tiek, kiek jų stotų į gimnazijas. Čia, vadinasi, aiškėja, kad tektų išplėsti amatų mokyklų tinklas. Į amatų mokyklas reikalingas kiek paaugęsnis vaikas, daugiau pamokytas, todėl posėdyje buvo sutarta, iš stojančių į tas mokyklas reikalauti 6-rių metų pradžios mokyklos baigimo. Aukštesniosios mokyklos nebuvo labiau detalizuotos, kaip ir nebuvo plačiau liestos nė aukštosios mokyklos; pastarosios paliktos atstatytai Nepriklausomajai Lietuvai. Programos, aišku, iš viso nebuvo liečiamos, todėl ką nors spresti apie mokyklos vidaus gyvenimą netenka. Vienas dalykas čia galima būtų iškelti, tai būtų, pradžios mokyklos mokslo kursas, nes tatau paliečia priėmimas į bet kurią aukštesniąją mokyklą. Aš iš to darau išvadą, kad pradžios mokyklos einamųjų mokslų kursas turės būti einamas trimis koncentrais: 1-4, 5-6 ir 7-8 metai. Čia tuojau matyti, jog šia sistemą nebus lengva įgyvendinti, nes ji pareikalautų ir daugiau mokytojų, ir jų geriau paruoštų, o, be to, pareikalautų ir didesnių mokyklos pastatų bei dau-

(Tęsinys 9-tam psl.)

Sovietų terminologija

Išėjo vokiečių liaudies leksikonas

Vokiečių komunistų propagandinė literatūra padidėjo dar vienu didžiuoliu tomu, kuris pavadintas "Volkslexikon." Išleido Valstybinis Bibliografijos Institutas Leipcige.

Įžangoje sakoma, kad jame tikrovė traktuojama dialektinio ir istorinio materializmo šviesoje. Leksikonas skirtas plačiosioms masėms. Jo tiražas 100,000. Teksto yra 1136 psl.

Idomu žvilgtelėti, kaip atrodo pasaulis ir jo reiškiniai pro Maskvos diriguojamo komunizmo spektrą, kuri pareikalavo, kad Sovietų Sąjungai ir jos institucijoms būtų paskirta apie 1/6 viso leksikono (200 psl.)

Antrojo pasaulinio karo grafijoje sakoma: "Didžiajame tėvynės kare Sovietų Sąjungos tautos generalissimo vadovybėje pasiekė pergalę prieš fašistinę Vokietiją. Tuo būdu visa žmonija buvo išgelbėta nuo fašistinės vergijos. Rytų Europos tautos, Rytų Vokietija ir šiaurės Korėja buvo išlaisvintos iš imperializmo priespaudos."

Apie Vakarų galybes leksikonas atsiliepią labai blogai. Ypač apie JAV, kurioms paskirta vos trejetas puslapių. Tarp kita ko sakoma, kad ten vyraujanti "monopolkapitalistinė sistema nepajėgė išspręsti tautinių ir rasinių problemų." Straipsnis apie Ameriką baigiamas pastaba, kad JAV siekia valdyti pasaulį ir todėl intensyviai ruošiasi karui prieš TSRS."

Prancūzijai ir Anglijai taip pat paskirta maža vietos. Vos 5 puslapiai. Georges Bidault vadinamas "darbo klasės prieš," o Churchillis — "išbandytą imperialistą ir užkietėjusį komunizmo priešų."

Vakarų Vokietija vadinama separatine valstybe, kuri gimė, spaudžiant Vakarų okupaciniams jėgoms. Kancleris Adenaueris laikomas separatistu ir užsispyrusiu skaldytoju. Visos Vakarų Vokietijos partijos, kurios įeina į Bundestagą (parlamentą), smarkiai puolamos ir kaltinamos imperializmu. Vienintelė partija, kuri siekia Vokietijos suvienijimo leksikono žodžiais, yra Vokietijos Komunistų Partija.

Sovietų zona vadinama "rytine Vokietijos dalimi," kurios rytų siena eina Oderio-Nissos upe.

Visi miestų ir vietovių vardai, kurie šiuo metu įeina Lenkijos teritorijon, kaip Breslau, Stetin, Silezija ir kt., užrašyti tik lenkiškai. Rytprūsių vokiško vardo (Ostpreussen) visiškai nėra. Karaliaučius žinomas tik Kaliningrado vardu.

Krikščionybei nusakyti leksikone paskirtas vienas puslapis. Kristus vadinamas "istoriškai neaiškia asmenybe." Šventraštis laikomas "legendarinio, istorinio ir poetinio turinio raštų rinkiniu."

(Tęsinys iš 8-to pusl.)

giau ir brangesnių mokslo priemonių. Galima būtų net suabejoti, ar šitokia sistema iškaroto būtų galima įgyvendinti.

Galima būtų pasakyti, kad mokytojų rasime, bet, viena, jų nepakaks, o, kita, — daugumas jų neturės tinkamo parengimo. Turime žinių, kad dabar Lietuvoje mokytojos vietą gauna net tik tris klases baigusi mergaitė. Buvusių seminarijų tipas 8-rių metų pradžios mokyklai tinkamų mokytojų neparengs. Teks arba plėsti pedagoginių institutų tinklą, arba tas pačias seminarias pertvarkyti. Anglų pavyzdžiu mokytojai gali būti parengiami ir universitetuose, bet mūsų universitetas, priimdamas iš visų buvusiųjų gimnazijų abiturientus, nesurojo toms pat gimnazijoms mokytojų parengti, gi kalbamajame plane numatoma gimnazijai tik 50% stojimo. Šalia to, amatų, ūkio ir komercinėms mokykloms reikės mokytojų, turinčių specialų parengimą, ir čia jau ižiūrima nauja plati ir sunki problema.

Tektų pripažinti, jog anos komisijos teisingai buvo daugiausiai sustota prie pradžios mokyklos. Jau ir labai bendrais bruožais tą sritį imant, numatoma, jog pridėdant jai ketverius metus, prie buvusiųjų ketverių, jei jau ne dvigubai, tai trečdaliu tikrai padidės pradžios mokyklų mokinių skaičius, o tai reiškia, kad pasidarys didelis tos srities švietimo darbo išplėtimas, kuris pareikalaua daug jėgų ir daug lėšų. Amatų, ar kurios kitos specialės mokyklos bus dar brangesnės, visais atžvilgiais.

Taigi, sunkumų bus, bet reikia visas kliūtis nugalėti ir reikia turėti tokias mokyklas, kurios atitiktų mūsų kultūrinius ir ekonominius reikalavimus ir kurios užtikrintų Lietuvai tinkamą pažangą.

BĖGAMOS PASTABOS

Po M. Krikščiūno paskaitos ilgoką laiką ėjo klausimai, pastabos ir aiškinimai. Nesant vietos apie tai kalbėti šiame numeryje, teks tatau atlikti ateinantį kartą.

Mokytojo H. Tomaro straipsnio tęsinys bus dedamas toliau, ir ateinantį kartą bus antrašė: *Filosofija ir psichologija mokymo ir auklėjimo pradžioje*. Šiam tęsinui H. Tomaras panaudojo geriausias savo pedagoginio darbo studijas.

V. Čičiūno knyga Tautinis auklėjimas šeimoje jau parduvinėjama, jau yra buvę ir recenzijų (P. Maldeikio) ir norime tikėti, kad ateinantį kartą ir MŪSŲ MOKYKLOJE bus apie tai kiek plačiau pasisakoma.

1914 - "Naujienu" - 1954
jubilineiniai metai,
VASARIO 21 DIENA
jubilineinis koncertas
SOKOLŲ SALEJE
2337 So. Kedzie Ave.
Dainuos Anna Kaskas

9-NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
-SATURDAY, FEBRUARY 6, 1954

VADOVAS I SVEIKATA

Tai geresniam sveikatos išlaikymui nauja knyga

BŪKITE SVEIKI,

kurią parašė ir išleido Dr. Steponas Biežis. Šioje knygoje aprašoma suprantama lietuvių kalba svarbieji sveikatos išlaikymo dėsni: kaip būti sveiku ir ilgai gyventi.

Ši svarbi knyga privalo būti kiekvienoje lietuvių šeimoje. Kaina tikiai 2 doleriai su prisuntimu. Tuoju užsisakykite.

Užsakymus siųskite knygos autoriui:
DR. S. BIEŽIS, 3241 W. 66th Place, Chicago 29, Ill.

Telefonas: REPUBLIC 7-7868

LALIO ŽODYNAS

yra standartinis Amerikos lietuvių žodynas. Geresnio anglų lietuvių kalbų žodyno nėra. Nenumatoma, kad naujas žodynas greitu laiku būtų spausdinamas. Todėl siūlome dabar įsigyti šį stipriai įrištą 1256 puslapių angliškai-lietuvišką ir lietuviškai-anglišką žodyną. Kaina — \$14.00. Žodynas Jums bus išsiųstas, jei pasiūsite \$14.00 čekį arba Money Orderį tokiu adresu:

Naujienos

1739 S. HALSTED ST.

CHICAGO 8, ILLINOIS

SAUGESNĖS vietos taupymui niekur nerosite. Kiekviena sąskaita apdrausta iki \$10,000. Penkiasdešimt penki metai patyrimo ir draugiško pataravimo.

DISTRICT SAVINGS

Štabas kalba lietuviškai

and LOAN ASSOCIATION

3430 South Halsted Street

BENDRUOMENINIS Kanados Lietuvių SAVAITRAŠTIS

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA,

išeinas 8-10 puslapių, duoda daugiausia žinių apie Kanados lietuvių gyvenimą ir jo sąlygas. Daug rašo apie visame pasauly esančius lietuvius ir okupuotą Lietuvos būsena.

1952 metais "NL" duoda plačią studiją apie Lietuvos sienas ir studiją apie Lietuvos žemės ūkį, paremtą naujausiomis žiniomis iš Lietuvos.

PRENUMERATA: metams \$5.50. ADRESAS: "Neprikl. Lietuva", 7722 George St., Ville Lasalle, Montreal, P. Q., Canada.

ATSTOVAS CHICAGOJE: Mr. J. Janulaitis, 3645 So. Emerald Avenue, Chicago, Ill.

NAUJIENOSE galima užsisakyti

ARGENTINOS LIETUVIŲ BALSĄ

Argentinoje gyvena didokas lietuvių skaičius. Pastaraisiais metais tą kraštą pasiekė dar keli šimtai lietuvių. Amerikiečiai ten turi giminių, draugų ir pažįstamų. Norintieji sekti visuomeninį Argentinos lietuvių gyvenimą yra kviečiami užsisakyti geriausią Pietų Amerikos lietuvių laikraštį — ARGENTINOS LIETUVIŲ BALSĄ. Metinė jo prenumerata yra tikiai \$3.00. Laikraštį gausite jei pasiūsite \$3.00 Money Orderį arba čekį tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 So. Halsted St.

Chicago 8, Ill.

Ar pažįstame lietuvių kultūros istoriją?

Jau išėjo iš spaudos ir gaunama NAUJIENOSE mūsų žymiausio bibliografo ir kultūros istoriko

PROF. VACLOVO BIRŽISKOS

SENUJŲ LIETUVIŠKŲ KNYGŲ ISTORIJA

- ★ 208 didesnio formato puslapių su mūsų senųjų raštų fotografijomis.
- ★ Irišta į gražius kietus drobės viršelius kaštuoja \$3.00, minkštais viršeliais — \$2.00.

PLATINTOJAMS NUOLAIDA

Užsakymus su Money Orderiais ar čekiais siųsti:

NAUJIENOS

1739 So. Halsted St.

Chicago 8, Illinois

“ŠIENAPJŪTĖ” NUO BALKONO

Daug draugų turi “Dainavos” ansamblis. “Šienapjūtės” premjeroje didelė Marijos Aukštesniosios Mokyklos salė buvo pilnutėlaitė. Kas neturėjo bilieto nusipirkęs iš anksto, jautėsi laimingas gavęs dar kokią stovimą vietą arba kėdę balkone palubėj. Ne vieną kartą dainavičiai mums parodė gabalą tos šviesios, gintarinės Lietuvos, paimtą tartum iš mūsų pačių širdies gilumos ir tartum sakė: — nešiuokit jį ir toliau, ir didžiukitės, nes verta! Už tai mes mylim “Dainavos” ansamblį, mes dėkingi dainavičiams. Ne vien iš programos žinojome, jog šie žmonės nesiekia nei “premių, nei asmeninės garbės.” Ir praėjusio sekmadienio popietę visi nuvokėm, kiek buvo įdėta triūso ir valandų kiek nuvogta nuo poilsio ar pramogos, kas, rodos, taip turėtų, bent tą žalią jaunimėlį vilioti.

Žinant, jog operetės pagrindinė muzika buvo sukurta M. Petrausko ir rašyta vienam libretui, paskui papildyta P. Sarpaliaus, o naujas libretas jau G. Veličkos rašytas esamai muzikai, gi instrumentalinė dalis vėl pritaikinta P. Sarpaliaus, padedant A. Jakavičiui, sunku buvo tikėtis vieningos visumos. Bet, atrodo, jog to vieningumo buvo dar žymiai mažiau, negu kad būtinai reikėjo.

Pirmiausia dėl paties veikalo. Sunkiai įtikimas teigimas programoj, kad M. Petrausko muzika “gerai dera lengvam operetės žanrui.” Nieko, ką iki šiol operetėj buvom pratę matyti, “Šienapjūtėj,” deja, nematėm. Taigi, kodėl operetė? Gal muzikalinis vaizdelis, montažas. Toks pat klausimas kyla dėl paties pavadinimo: “Šienapjūtė.” Vaizdelis lygia dalimi galėtų vadintis: Rugiapjūtė, Naktigonė, Pabaigtuvės, ar dar kitaip. “Draugo” reporterio tikinimas, kad “viskas sukasi apie šienapjūtės darbų papročius,” visai neteisingas. “Judanti grėblėta ir dalgėta minia,” — anot to paties reporterio, — dar nesudaro šienapjūtės. “Dalgėta minia” gali simbolizuoti ir 1863 m. sukilimą.

Be pirmojo trumpučio paveikslo, susidedančio iš uvertiūros ir poros nereikšmingų dialogų, atrodo, visai būtų buvę galima apsieiti. Trečiajame paveiksle iš realistinio vaizdelio rėmų visai iškrinta “laumių” šokis. Tuo šokiu, matomu pro lengvos, permatomos uždangos šydą, turbūt, norėta pavaizduoti berno sapną. Pradžioje juodos būtybės ilgiais vienuolių rūbais, paskui baltos, dalkosi aplink miegantį herojų, o gale ir mylimoji Aldona įsimaišo jų tarpan ir labai jau neskoningai dalkosi. Graudžiai neskanus vaizdas... Nežinau, kaip atrodė šio kūrinio originalas, bet jeigu jau, kaip buvo sakoma, “taisyta iš pagrindų,” tai reikėjo ir dar pataisyti.

Labiausiai ausį režė beveik

10—NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, FEBRUARY 6, 1954

niekur neprilimpas, nelyginant anas garsus mano miestelio ugniagesių orkestras: ne tiek grojo, kiek dūdavo, ir kiekviena dūda varė atskirą melodiją. Tai užbėgdamas koku pustakčiu chorui už akių, tai atsilikdamas.

Sunkus uždavinys teko režisieriui G. Veličkai apvaldyti scenoje didžiulę dainavičių masę. Savo uždavinį jis atliko neblogai. Gi kai kurios grupinės scenos trečiame ir ketvirtame paveiksle buvo visai įtikinančios. Iš pavienių aktorių išsiskyrė Kikilis (V. Petrauskas) ir Aldonos draugės. An-

sambliciai patys atliko ir solo partijas. Iš solistų pažymėtina tik pati Aldona (D. Stankaitytė).

Dail. A. Varno gražios ir kruopščiai atliktos dekoracijos daug prisidėjo mielos, lietuviškos nuotaikos sukūrimui. I. Eidrigėvičiūtė su savo šokėjų būriu buvo pasigėrėtini. Tik kažin ar nereikėjo vietoj sujungus visus šokius krūvon ir sukrovus paskutinį paveikslan, juos kiek paskirstyti.

Visus gi operetės trūkumus, kiek tai buvo galima, išpirko choras S. Sodeikos vadovybėj. Jis buvo galingas ir pagaunąs kartais iki ašarų.

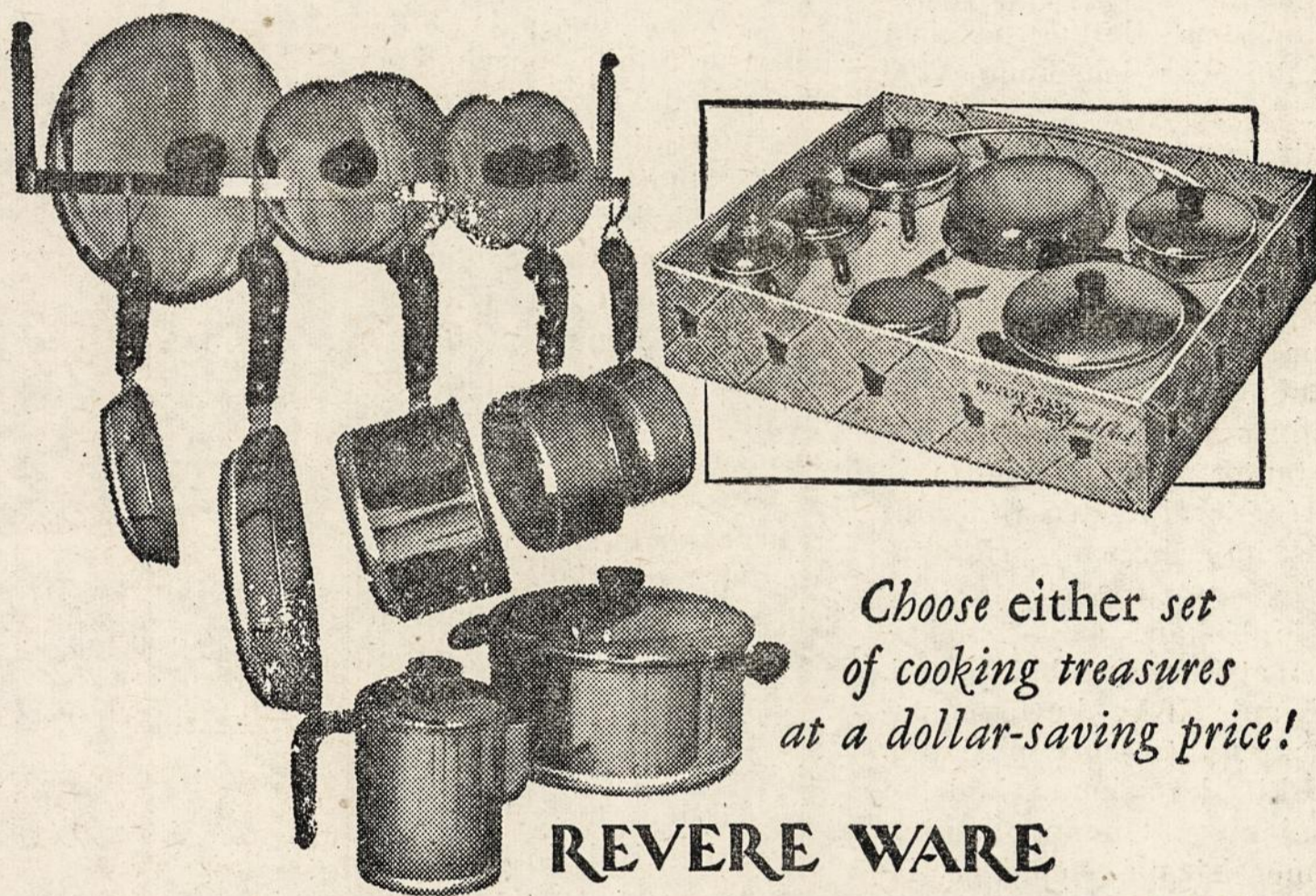
Iš balkono žiūrint, viskas atrodė nelyginant mozaika, sudėstyta iš paskirų smulkesnių nelygios medžiagos, ar ne tos pačios paskirties gabalų, kad ir kaip gražių, o nelimpančių bendran paveikslan.

Bet “Dainavą” mes vistiek mylim!
— B. Bebalis

LIETUVIŠKA APDRAUDŲ AGENTŪRA

• Visų rūšių apdraudos asmenims ir biznio įstaigoms. • Finansavimas. Draudžiu ir perdraudžiu visose draudimo bendrovėse.
JONAS KIRVAITIS, Gen. apdraudų brokeris ir savininkas
INTERSTATE INSURANCE AGENCY
5900 So. Ashland Ave., Chicago 36 Ill. Tel.: WA 5-5671—Rez. HE 4-4033
Darbo val.: kasdien 9:30—4:30; be to, pirm. ir ketv. 6:00—9:00 vakarais.

INVEST YOUR CHRISTMAS MONEY IN REVERE WARE

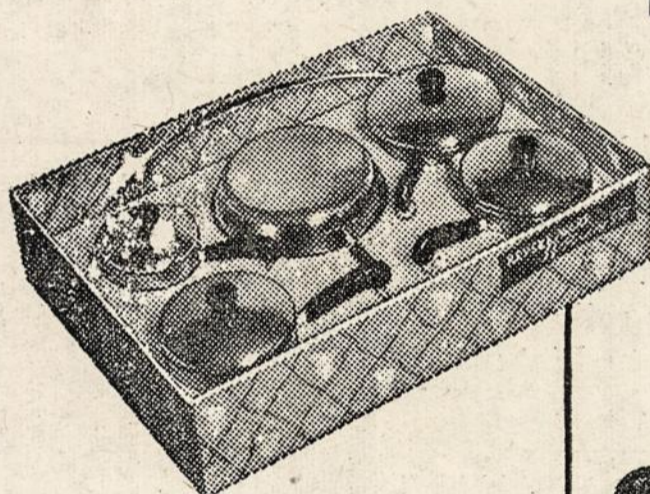

Choose either set
of cooking treasures
at a dollar-saving price!

REVERE WARE

KITCHEN JEWEL CHEST \$39.95

11 PURPOSE SET \$49.95

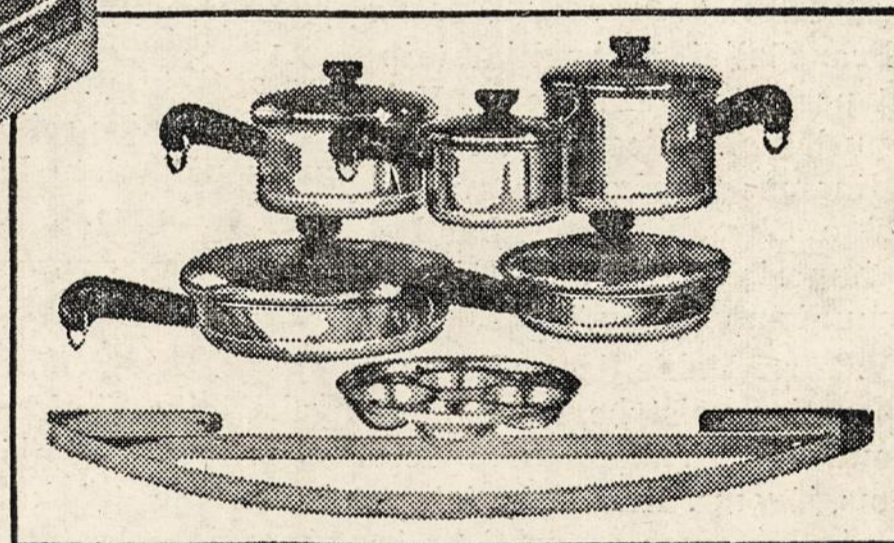

KITCHEN JEWEL CHEST includes:

- 1 quart Covered Sauce Pan
- 2 quart Covered Sauce Pan
- 3 quart Covered Sauce Pan
- 4 quart Covered Sauce Pot
- 6 inch Covered Skillet
- 10 inch Covered Skillet
- 6 cup Percolator
- Special Deluxe Hanging Rack

11 PURPOSE SET includes:

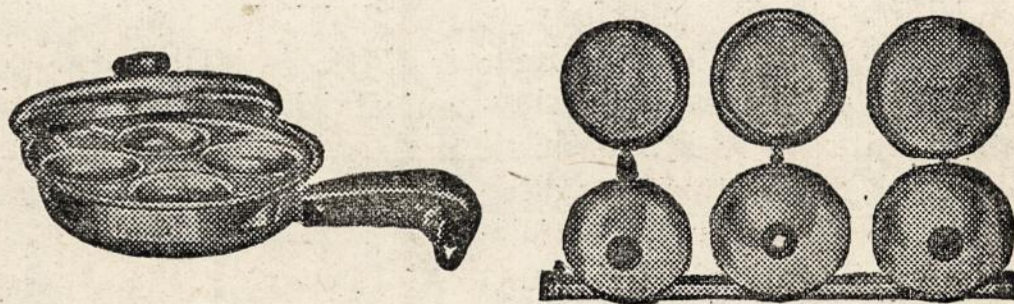
- 1 quart Covered Sauce Pan
- 3 quart Covered Sauce Pan
- 8 inch Covered Skillet and Egg Poacher Inset
- 10 inch Covered Skillet
- 1½ quart Double Boiler
- Special Deluxe Hanging Rack

Truly assortments fit for a queen, these two sparkling Revere Ware sets are designed for a lifetime of better cooking! Choose either selection of copper-clad stainless steel beauties... you'll save 5% on the set price, save on fuel bills, save on cooking time, save on replacement costs. And both sets are attractively packaged in colorful chests.

Discover, as millions of American homemakers have, that the finest utensils are the most economical as well. Stop in tomorrow to make your choice!

ASK ABOUT OUR BUDGET-PAYMENT PLAN

CHICAGO HARDWARE & APPLIANCE CO.

3111 West 111th Street

Hilltop 5-5200

OPEN MONDAYS AND THURSDAYS TILL 9 O'CLOCK

Trečiasis "Literatūros Lankų" numeris

1953 metų data išėjęs trečiasis "Literatūros Lankų" numeris net devynius pirmuosius puslapius pašvenčia savai ir verstinei poezijai. Eilėraščių pateikia redakcijos kolektyvo narys Henrikas Nagys — Vasaros, Rudenys, Žiemos, Pavasarai; Aušra Bendoriūtė — Lietuvos pajūry, Mylimas, Viskas dainuoja, Pavasaris, Epitafija I ir II; Antanas Jasmantas — Kristaus istorija.

Svetimosios poezijos duoda: Jonas Pelėnas — vieną Annos Achmatovos eilėraščių vertimą, Henrikas Nagys — latvių lyrikos pavyzdžių (Aleksandras Čaks, Andrejs Eglitis, Veronika Strēlerte, Velta Snikere ir Dzintars Sodums) vertimus — ir Ariadna Viltrakytė — T. S. Eliot "Nevaisingosios žemės" (The Waste Land) bei autoriaus pastabų vertimą.

Toliau eina Antano Škėmos "Pabudimo" dramos ištrauka ir Jurgio Janavičiaus novelė "Paskutinis ruduo." William Faulkner novelės "Rožės Emilijai," (kuri praėjusių metų gale Sonės Pipiraitės vertime tilpo Naujienų "Literatūros" priede) vertimas pasirašytas A. B. inicialais.

Likusieji "Literatūros Lankų" trečio numerio puslapiai skiriami literatūrai, teatrui, rašytojams, atskiras knygas liečiantiems straipsniams bei polemikai ir kritikai. Nemaža jų dalis išversta iš kitų kalbų. Pažymėtinas T. S. Eliot straipsnis "Tradicija ir individualinis talentas," kurį iš prancūzų kalbos išvertė J. B. ir Klaus Mann pasisakymai apie Jean Cocteau — H. R. vertime.

Algirdas Landsbergis rašo apie avangardines apraiškas amerikiečių teatre, o A. S. pateikia literatūrinės pastabas apie Antaną Miškinį. Latvių poezijos apžvalgą duoda Henrikas Nagys.

Kritikos skyriuje su Jonu Aisčiu polemizuoja H. B. S. straipsnyje "Septyni prieš Tebus." Katiliškio "Užuovėja" nagrinėja Coppelius, A. Škėmos "Šventąją Ingą"—Andrius Sietynas, B. Pūkelevičiūtės ir V. Kazoko pirmąsias knygas — Bronius Inkrata ir Liūdo Dovydėno "Per Klausčių ūlytėlę" — Jonas Vakarais.

Paskutiniame puslapy skaitytojai supažindinami su svetimausiais autoriais, kurių kūryba panaudota šiame numery ir duodamas Pr. B. staipsnelis apie "Literatūros sąjūdžius ir asmenybes."

Trečias "Literatūros Lankų" numeris iliustruotas Kazio Janulio, Romo Viesulo, Z. Mikšio, H. Šalkausko, Gaguin, Cabrera Moreno ir Peredes darbais.

Technikinis numerio sutvarkymas be didesnių priekaištų. Medžiagos parinkimo atžvilgiu, gal būt, pastebėtinai originalios prozos, kurios pateikta vos viena novelė, trūkumas.

Galima būtų nusiskusti ir redakcijos vengimu supažindinti

skaitytojus su daugely vietų vartojamais inicialais bei slapyvardžiais. Rimti žurnalai paprastai gale supažindina skaitytojus su visais numery dalyvaujančiais autoriais bei vertėjais. Nemanau, kad tatai galėtų pakenkti "Literatūros Lankų" autoritetui.

Džiugu pažymėti, kad "Literatūros Lankai" užima griežtą neutralią poziciją politiniais ir pasaulėžiūriniais reikalais, kuriems ypač konfesinė ir komunistinė spauda dažnai stengiasi pajungti literatūrą ir meną.

Štai, kaip rašo Andrius Sietynas, kalbėdamas apie "A. Škėmos eksperimentą," moralistų klausimu, kuris ne taip seniai buvo gyvai diskutuojamas ir Naujienų "Literatūros" priede:

"Moralistai visuomet norėjo savo kompetenciją praplėsti ir fiktyviems rašytojų vaizduotės kūriniais — personažams ir tokiu būdu įsipieltinti meninėje tikrovėje, savotiškoje šešėlių karalystėje, ir ten įvesti savo griežtą regulą. Moralistas stovėdamas prieš rašytojo personažą, visuomet buvo linkęs klausiti, ar šis laikosi jo atstovaujamos moralės normų. Personažui nereaguojant, klausimas perkeliamas pačiam rašytojui. Ir štai šitokiu būdu atsirado garsiosios "bylos," iškeltos rašytojams už viešosios moralės įžeidimą, kurių aukos savo laiku buvo Gustave Flaubert ir Charles Baudelaire. Nemanome mes čia ginčyti moralistui teisės kritikuoti. Moralistas ne tik turi tą teisę, bet tai dar yra ir jo pareiga. Tačiau moralistas neturi teisės per anksti stengtis sunaikinti. Nes šiandien ir patiems griežčiausiems moralistams Flaubert'o "Madame Bovary" nebeatrodo tokia pavojinga. Moralistas peržengia savo teisių ir kompetencijos ribas tuomet, kai jis pradeda kištis į patį kūrybinį procesą, reikalaujamas priimti savus įstatymus, kitaip sakant, rašytoją norėdamas paversti moralistu ir pačią literatūrą įjungti į savo teritoriją sovietinės respublikos teisėmis. Spaudoje tapęs populiarus vieno moralisto pasakymas, teigiantis, kad geriau esą "vidutiniai, bet etiškai vertingi rašytojai, negu dideli menininkai, bet nemoralūs." (Dr. A. Baltinis, "Aidai," 1951 m. Nr. 9), rašytojo akimis žiūrėję, yra absurdiškas, nes šių žodžių autorius tekreipia dėmesį į estetinės kūrybos prita-

komumą tik jo atstovaujamos disciplinos reikalui. Vienu šiuo aspektu vertinant, jis labai priimena sovietinį principą "geriau silpnas menininkas, bet geras komunistas." Vertinant šį posakį pačios literatūros, kaip savarankiško organizmo, turinčio tam tikrus dėsnius bei tikslus, požiūriu, jis taip pat yra klaidingas. Tikras meno kūrinys negali būti nemoralus, kaip stovintis už tikrovės, taigi, ir už moralės ribų. Ir atvirkščiai, silpnas kūrinys visuomet yra tam tikra prasme nemoralus, kaip prieštaraujantis tiesai. Tikras, meniškai tikras, personažas visuomet yra estetinė tiesa, nežiūrint, ar jis bus pats "moralus" ar "nemoralus." Tų "moralųjų" literatūroje mažiau, kaip konkrečioje tikrovėje. Todėl ir moralistai prie literatūros kūrinio turėtų eiti panašiai kaip prie žmogaus, t. y. neužmušti prieš vertinant jo dorybes ir nuodėmes.

Literatūra siekdama duoti užbaigtos tikrovės iliuziją, negali atsisakyti jos įvairovės. Nėra prasmės bijoti žmogaus, t. y.,

savęs pačių. Gyvenimas, kiekno jis bebūtų ir koks jis bebūtų, nėra "mėšlas," kaip kad moralistai mėgsta, kalbėdami apie literatūrą, išsireikšti. Ir tai, ką moralistai linkę vadinti purvu, yra nepalyginama su niekuo gyvenimiškoji tiesa. Emmos Bovary tiesa yra jos žlugimas. Prievarta padarius ją atgailotoja ar sovietine "darbo didvyre," vadinasi, "sumoralinus," jos estetinės egzistencijos žlugimas būtų neišvengiamas, nes estetinė kūryba nepakenčia netiesos.

Neigdami gyvenimo įvairiaprasmiškumą ir pilnybę ir propagodami sterilizacijos principą literatūroje ir šaukdami "tik nepapiktinkite mūsų," moralistai išduoda savo nepakankamą moralės uždavinių supratimą, stengdamiesi paversti ją sterilizmo sinonimu. Gyvena, žlunga, atgimsta, tarnauja Dievui ir piktybėms žmogus, ne schema. Tikrieji moralistai kaip ir tikrieji menininkai visuomet kalbėjo Ekleziasčio atvirumu, t. y., plačiai akis atvėrę visai gyvenimo realybei."

REAL ESTATE INSURANCE
ANTON G. FLORIAN
1824 W. 47th St. Phone: LAfayette 3-9300
Atdara pirmadieniais ir ketvirtadieniais iki 8 val. vakaro.

GAS HEATERS

ALL MODELS ON DISPLAY
OUR INSTALLATION WILL PASS GAS CO. INSPECTION.

We conceal all pipes inside your walls and give you a

1-YEAR FREE SERVICE POLICY

Free Heating Counsel

Come in, write or phone us about your heating problems. Our expert heating engineers will gladly assist you in working out the most practical and least costly solution! No obligation!

OGDEN STOKER SALES & SERVICE

1314 WEST GRAND AVENUE

Phone: SEeley 3-7112-3

Hours: 9 to 5:30 Daily — Mon. and Thurs. 9 to 9.

Dirbtini Dantys

Laisvi ar nepritaikyti?
DANTŲ PLOKŠTELĖS
pataisomos ir stipriai įstatomos.
Sužaloti dantys pataisomi,
o nuotrupos išlyginamos
— 1 valandos darbas —

State Dental Plate Laboratory

1635 W. 47th St. YAuds 7-4499
944 W. 63rd. WAalbrook 5-2558
639½ W. 63rd St. WE 6-2608

Dirbtini Dantys

Laisvi ar nepritaikyti?

— 1 valandos darbas —

Cleveland Dental Plate Laboratory

456 W. North Ave. MI 2-6221
404 E. 47th Street. AT 5-6880
160 Milwaukee Ave. HU 9-3242

Dirbtini Dantys

Laisvi ar nepritaikyti?
DANTŲ PLOKŠTELĖS
pataisomos ir stipriai įstatomos.
Sužaloti dantys pataisomi,
o nuotrupos išlyginamos.
— valandos darbas —

A-1 Dental Plate Laboratory

22 W. Madison, Room 223,
DE 2-6804

1587 W. Ogden Ave. MO 6-3733
1425 Wilson Ave. LO 1-9280
2003 W. Lawrence SU 4-8708

Kultūros pasauly

Anglų kalba knygos
1953 metais

Skaičiai

Publishers' Weekly daviniams, 1953 metais Jungtinėse Valstybėse buvo atspausdinta 12,050 pavadinimų knygų (pernai buvo 11,840), iš kurių 9,724 nauji kūriniai, 2,326 naujos laidos. Naujų romanų, apysakų ir apysakaičių rinkinių (fiction) išleista 1,495 ir naujų laidų — 720, viso 2,215 pavadinimai (pernai buvo 2,097). Poezijos ir dramos naujų knygų išleista 412, naujos laidos — 63, viso 475 (pernai buvo 498).

The Bookseller daviniams, Did. Britanijoje buvo išleista 18,257 knygų pavadinimai (pernai buvo 18,741), iš kurių 5,523 anksčiau išleistų knygų naujos laidos. Naujų romanų, apysakų ir apysakaičių rinkinių (fiction) išleista 4,301, dramos ir poezijos veikalų — 578.

Kaip iš šių davinių matyt, Britanijoje knygų išleista žymiai daugiau, negu Jungtinėse Valstybėse, nors šių gyventojų skaičius yra beveik trigubai didesnis.

Paperbacks

Jungtinėse Valstybėse didelę plitimo tendenciją parodė pigios laidos knygos, vadinamosios *paperbacks*. Apskaičiuojama, kad jų 1953 metais buvo išleista 1,061 pavadinimas, maždaug 259 milijonai egzempliorių.

Anksčiau šitos pigios laidos knygos paprastai būdavo įrištų knygų perspausdinimai, bet dabar didelę dalį jų sudaro originalios knygos. Tiesa, dauguma jų dar yra mažos literatūrinės vertės, tai paprastai laiko pajvairinimui parašyti įvairūs kriminaliniai ir laukinių vakarų romanai, bet yra šiek tiek ir gerų knygų. Pastaruoju laiku pigiųjų knygų rinkoje pasirodė net *Iliada* ir *Odisėja*...

Pigiųjų knygų plitimas, be abejo, neigiamai veikia įrištųjų knygų leidimą. Daugelis bibliotekų, kurios už mokestį duoda knygas skaitymui, turėjo užsidaryti.

Cenzūra

1953 metais kai kuriose Jungtinių Valstybių vietose atskiri asmenys ar grupės bandė paimti į savo rankas knygų, ypač pigiųjų, cenzūrą. Buvo puolami pigiųjų knygų viršeliai ir turinys, kai kuriose vietose buvo sudaryti "nepadorių" knygų sąrašai ir iš knygų pardavėjų reikalauta, kad jų nepardavinėtų, grąšinant boikotu. Youngtown, Ohio, policijos šefas net buvo uždraudęs kai kurių pigiųjų knygų platinimą, tačiau federalinis teismas šią savivališką draudimą panaikino.

Iš Illinois valstybės bibliotekos buvo pašalinta 400 knygų pavadinimai (apie 6,000-8,000 tomų), kai viena motina pasiskundė, kad jos 13 metų dukterė iš bibliotekos gavo Knickerbro-

VASARIO 21 D. JUBILIEJINIS NAUJIENU VAKARAS

Koncerte Dainuos ANNA KASKAS
"PIRMYN" Choras, Solistai

SOKOL SALĖJE, 2337 So. Kedzie Avenue

Pradžią 3:00 val. po pietų.

Šokiams groja K. STEPONAVIČIAUS ORKESTRAS.

cker knygą "Vaikinas sugrižo." Bet kilus triukšmui, knygos buvo sugražintos į biblioteką ir įsakyta be reikalo nevaržyti suaugusiųjų skaitymo pasirinkimo, bet žiūrėti, kad mažamečiai negautų iš bibliotekos jiems netinkamų knygų.

J. V. leidėjų sąjunga ir atskiri leidėjai sėkmingai kovojo prieš atskirų asmenų ar grupių bandymus paimti į savo rankas knygų cenzūrą ir nustatinėti ką kiti asmenys gali ar negali skaityti. Jie gynė demokratinių kraštų tradiciją, kad knygos gali būti uždraustos tik įstatymais numatytu keliu, būtent teismo sprendimu.

— J. J.

Skaitykite "N-nas"

12—NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, FEBRUARY 6, 1954

Moving Moving
PERKRAUSTYMAS IŠ ARTI IR TOLI

ILGŲ METŲ PATYRIMAS — PIGUS SAŽINGAS PATARNAVIMAS.
NAUJI DIDELI SUNKVEŽIMIAI — PATOBULINTI PERKRAUSTYMOI
IRANKIAI, KAIP PATYS SUNKVEŽIMIAI, TAIP IR JŪSŲ PERKRAUSTOMI BALDAI YRA APDRAUSTI — INŠIURINTI.

J. NAUJOKAITIS 6819 SO. ROCKWELL ST., CHICAGO
29, ILLINOIS. Tel.: WALbrook 5-9209

PASIMATYKITE SU
STANLEY LITVINU

APIE JŪSŲ INSULIACIJOS
PROBLEMAS
DABAR YRA LAIKAS ĮRENGTI
SAVO NAMĄ ŽIEMAI

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET Tel. VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI.

GARSINKITĖS NAUJIENOSE